

PM Rotel IX (Dnr KS 2022/498)

EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter

Remiss från Miljödepartementet

Remisstid den 12 juni 2022

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Den föreslagna förordningen om ekodesign för hållbara produkter är en viktig del i EU-kommissionens strategi för mer miljömässigt hållbara och cirkulära produkter. Förslaget bygger på ekodesigndirektivet, som för närvarande enbart omfattar energi-relaterade produkter.

Förordningen utgör en ram för att fastställa ekodesignkrav för specifika produkt-kategorier för att avsevärt förbättra produkternas cirkularitet, energiprestanda och andra hållbarhetsaspekter. EU kommer att kunna fastställa prestanda- och informationskrav för merparten av alla kategorier av fysiska varor som släpps ut på den inre marknaden (utom vissa kategorier som livsmedel och foder, enligt definitionen i förordning (EG) nr EC/178/2002). För produktgrupper som har tillräckliga gemensamma egenskaper kan också övergripande regler införas.

Ekodesignkraven innefattar en lång rad möjliga krav, bland annat följande:

- Produkternas livslängd och möjligheten att återanvända, uppgradera och laga dem
- Förekomst av ämnen som försvårar cirkularitet
- Energi- och resurseffektivitet
- Återvunnet material
- Återtillverkning och återvinning
- Koldioxid- och miljöavtryck
- Informationskrav och ett digitalt produktpass

Det nya digitala produktpasset ska innehålla information om produktens miljömässiga hållbarhet. Information ska hjälpa konsumenter och företag att fatta välgrundade köpbeslut, underlätta reparationer och återvinning och göra det lättare att se produktens miljöpåverkan under hela livscykel. Produktpasset ska också hjälpa offentliga myndigheter att utföra kontroller.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden och Stockholms Stadshus AB. Arbetsmarknadsnämnden, servicenämnden och Stockholms Stadshus AB har inte inkommit med svar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget och anser att det väl ligger i linje med stadens mål om ett resurssmart Stockholm. Kontoret lyfter att ett harmoniserat regelverk med gemensam märkning och information förenklar vid såväl upphandling som för konsumenter.

Miljöförvaltningen ställer sig positiv till förslaget och att det sträcker sig hela vägen från inledande designprocess till konsumtionsskedet. De poängterar vikten av att rapporteringen för produktpassen inte blir för resurskrävande för mindre företag samt önskar att kommissionen undersöker åtgärder för att stimulera begagnatmarknaden ytterligare, exempelvis genom att garantier kan lämnas även för begagnade produkter.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar för klimatneutralitet till år 2030 och har mål om att vara fossilfri och klimatpositiv till år 2040, och vi är på god väg. Sedan 1990-talet har stadens utsläpp minskat med mer än 70 % per invånare. Detta avser de utsläpp som sker inom staden, såsom uppvärmning, elanvändning och transporter. Men vi kan inte nöja oss med detta. Vi måste även komma åt de utsläpp som sker utanför stadens gränser, de så kallade konsumtionsbaserade utsläppen.

Därför behöver vi göra det enklare och billigare att konsumera mer resurssmart. En viktig del i detta är att säkerställa att det finns produkter på marknaden som är tillverkade på resurseffektiva sätt och som går att laga och återvinna. En annan del är att se till att konsumenterna nås av produktinformation som är enkelt att förstå och går att lita på. Ingen konsument ska behöva bli vilseledd av en förutbestämd förkortad livslängd på det som köps. På så sätt möjliggör vi för fler att göra medvetna val i en vardag full av andra saker att tänka på. Det ska inte krävas mängder av förkunskap och tid för att vara en del av omställningen och det ska vara möjligt att undvika att bli lurad av vilseledande miljöpåståenden.

Jag är därför mycket positiv till detta ambitiösa förslag från kommissionen som innehåller åtgärder längs med hela produktens livscykel samt standardiserad information till konsumenter och upphandlare. Miljöförvaltningen lyfter i sitt remissvar flera aspekter som blir viktiga att få med i förslaget. Framförallt handlar det om att ta hänsyn till mindre företags resurser. I Sverige och Europa finns mängder av nystartade företag, och mindre företag, som utmanar det konventionella och driver på omställningen. Det är av största vikt att de mäktar med rapporteringen som åtgärder som exempelvis digitala produktpass kräver. Att göra det enkelt för företagen att rapportera är viktigt för en snabb omställning. För vidare synpunkter hänvisar jag till miljöförvaltningens remissvar.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 1 juni 2022

KATARINA LUHR

Bilagor

1. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 1 version 4
2. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 2 version 2
3. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 4 version 2
4. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 1 version 3
5. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 3 version 2
6. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 1 version 2
7. EU-kommissionens förslag till förordning om eko-design för hållbara produkter, del 1 version 6

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Den föreslagna förordningen om ekodesign för hållbara produkter, är en viktig del i EU-kommissionens strategi för mer miljömässigt hållbara och cirkulära produkter. Förslaget bygger på ekodesigndirektivet, som för närvarande enbart omfattar energi-relaterade produkter.

Förordningen utgör en ram för att fastställa ekodesignkrav för specifika produkt-kategorier för att avsevärt förbättra produkternas cirkularitet, energiprestanda och andra hållbarhetsaspekter. EU kommer att kunna fastställa prestanda- och informationskrav för merparten av alla kategorier av fysiska varor som släpps ut på den inre marknaden (utom vissa kategorier som livsmedel och foder, enligt definitionen i förordning (EG) nr EC/178/2002). För produktgrupper som har tillräckliga gemensamma egenskaper kan också övergripande regler införas.

Ekodesignkraven innefattar en lång rad möjliga krav, bland annat följande:

- Produkternas livslängd och möjligheten att återanvända, uppgradera och laga dem
- Förekomst av ämnen som försvårar cirkularitet
- Energi- och resurseffektivitet
- Återvunnet material
- Återtillverkning och återvinning
- Koldioxid- och miljöavtryck
- Informationskrav och ett digitalt produktpass

Det nya digitala produktpasset ska innehålla information om produktens miljömässiga hållbarhet. Information ska hjälpa konsumenter och företag att fatta välgrundade köpbeslut, underlätta reparationer och återvinning och göra det lättare att se produktens miljöpåverkan under hela livscykeln. Produktpasset ska också hjälpa offentliga myndigheter att utföra kontroller.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden och Stockholms Stadshus AB. Arbetsmarknadsnämnden, servicenämnden och Stockholms Stadshus AB har inte inkommit med svar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 pekar ut ett resurssmart Stockholm som ett av sju prioriterade hållbarhetsmål. Staden strävar bland annat efter att minska resursanvändningen och främja en klokare konsumtion samt en ökad recirkulation av materiella resurser. Föresla-

gen förordning om ekodesign för hållbara produkter bedöms bidra till att såväl stadens mål som EU:s hållbarhets- och klimatmål.

Stadsledningskontoret välkomnar förslagen som bedöms främja en mer cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller i medlemsstaterna. Det är positivt med ett harmoniserat regelverk med en gemensam nivå med märkning och information. Det skapar en större och mer effektiv inre marknad och ger bättre incitament för marknaden att utveckla och vidareutveckla produkter. Det är dock viktigt att kraven, inte minst angående förslag gällande digitala produktpass, ställs i relation till nyttan och hamnar på en rimlig och hanterbar nivå, i synnerhet för mindre företag som ofta har begränsade resurser.

Förslaget omfattar design- och tillverkningskedan men också konsumtionsskeden. Det är i tidiga skeden som det finns störst potential att påverka utvecklingen av hållbara produkter. Även efterfrågan av hållbara produkter är viktig och det är positivt att fokus även läggs på offentlig upphandling och information till konsumenter. En märkning av hållbara produkter kan fungera som stöd i samband med kravställning i offentlig upphandling av produkter.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är glädjande att EU-kommissionen lägger fram ambitiösa förslag som främjar och styr mot en mer cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller i medlemsstaterna.

Förslaget omfattar både design- och tillverkningskedan men också konsumtionsskeden. Det är i tidiga skeden såsom t ex design som det finns störst potential att påverka utvecklingen av hållbara produkter. Dock är efterfrågan av hållbara produkter viktigt och därför anser förvaltningen att det är bra att också lägga fokus på offentlig upphandling och information till konsumenter. En märkning av hållbara produkter kan fungera som stöd i samband med kravställning i offentlig upphandling av produkter. Information till konsumenter måste vara väl avvägt, lättillgängligt, visuellt (t ex färgklassning) och ha en tydlig nytta, samt noga vägas mot kostnader och administration.

Angående förslag på digitala produktpass är det viktigt att kraven på rapportering hamnar på en rimlig och hanterbar nivå för marknaden, i synnerhet för mindre företag som ofta har begränsade resurser.

Kommissionens förslag är mycket omfattande och måste ställas mot nyttan. Vad som inkluderas i ett produktpass måste kunna variera beroende på produkters förutsättningar, såsom t ex livslängd och användningsområde. Gällande datainformation så bör befintliga standarder och system nyttjas i största möjliga mån.

Förvaltningen anser att det är bra att de nya reglerna också gäller importerade produkter samt produkter som säljs via plattformar, så att det inte blir en orättvis konkurrens som hämmar utvecklingen av produkter inom EU. Det är därtill mycket viktigt med tillräckliga resurser för kontroll av kravefterlevnad.

Förvaltningen anser att det är bra att miljöorganisationer och konsumentföreningar får bidra i expertorganet för att utforma krav och metoder (artikel 17), vilket också föreslås. Det är viktigt med en balans mellan vinstdrivande aktörer och samhällsintressen.

Förvaltningen anser att det är viktigt att förenkla och stimulera försäljning av produkter på begagnatmarknaden. Strävan bör vara att inget avfall ska uppstå utan att allt material ska cirkuleras, vilket betyder att begagnatmarknaden (tillgång och efterfrågan) väsentligt måste öka. Kommissionen kan behöva se över ytterligare åtgärder för att säkerställa och stimulera

begagnatmarknaden så att den kan fungera på ett kostnadseffektivt och säkert sätt, t ex att garantier kan lämnas även för begagnade produkter utan att bli alltför kostsamt.